

III. SPRAWOZDANIA I INFORMACJE

UROCZYŚCIE JUBILEUSZU 70. URODZIN PROF. DR. HAB. DR. H.C. ANDRZEJA J. SZWARCA

Poznań, 26 czerwca 2009 r.

„Pięknym i zarazem szlachetnym zwyczajem akademickim, zwyczajem głęboko i ze wszelkich miar trafnie ugruntowanym w kulturze uniwersyteckiej, jest honorowanie Jubileuszu 70. urodzin uniwersyteckiego profesora uroczystością wręczenia księgi pamiątkowej, księgi będącej ze strony wypełniających jej karty autorów wyrazem najwyższego szacunku i uznania dla osiągnięć Dostojnego Jubilata, osiągnięć w szeroko rozumianym ruchu dydaktycznym i naukowym” – tymi słowami prof. UAM dr hab. Łukasz Pohl rozpoczął przemówienie inauguracyjne uroczystości jubileuszu 70. urodzin prof. dr. hab. dr. h.c. Andrzeja J. Szwarca, która odbyła się 26 czerwca 2009 r. w Sali Lubrańskiego Collegium Minus Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, a poprowadzona została przez Prodziekana Wydziału Prawa i Administracji UAM prof. UAM, dr. hab. Roberta Zawlockiego.

Profesor Łukasz Pohl w swoim wystąpieniu przedstawił w sposób niezwykle precyzyjny i szczególnie życie oraz twórczość dostojnego Jubilata. W tym miejscu przytoczyć należy najważniejsze z przedstawionych informacji.

Studia prawnicze prof. Andrzej Szwarz odbył na WPIA UAM w latach 1956-1961 i ukończył je uzyskując tytuł zawodowy magistra na podstawie pracy magisterskiej zatytułowanej *Paserstwo z art. 160 i 161 Kodeksu karnego z 1932 r.*, napisanej pod kierunkiem doc. dr. Krystyny Daszkiewiczowej. Już w okresie studiów prof. Andrzej Szwarz dał się poznać jako człowiek niezwykle aktywny: działał w studenckim ruchu naukowym oraz w Naczelnym Sądzie Koleżeńskim Zrzeszenia Studentów Polskich, którego był wiceprezsem. Pracę na stanowisku asystenta na WPIA UAM Jubilat rozpoczął bezpośrednio po ukończeniu studiów. W okresie tej pracy odbył aplikację sądową. W 1970 r. na WPIA UAM uzyskał stopień naukowy doktora nauk prawnych na podstawie pracy doktorskiej zatytułowanej *Zgoda pokrzywdzonego jako podstawa wyłączenia odpowiedzialności karnej za tak zwane naruszenia sportowe*, którą napisał pod opieką naukową prof. dr. Tadeusza Cypriana. W związku z pomyślną obroną dysertacji doktorskiej, Andrzej J. Szwarz awansował na stanowisko adiunkta. Kolejny etap rozwoju naukowego prof. Szwarca wyznacza 1977 r., kiedy to na podstawie oceny dorobku naukowego i pracy habilitacyjnej zatytułowanej *Prawnokarne funkcje regul sportowych* uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych. Uzyskanie samodzielności naukowej przyniosło prof. Szwarzowi docenturę, którą otrzymał w 1978 r. Trzy lata później Jubilat został zatrudniony na stanowisku profesora nadzwyczajnego, a w 1993 r. uzyskał tytuł naukowy profesora nauk prawnych. W 1998 r. prof. Szwarz został zatrudniony na najwyższym uniwersyteckim stanowisku – na stanowisku profesora zwyczajnego.

Przez wszystkie lata pracy na UAM Jubilat był niezwykle aktywny i zaangażowany w życie Uniwersytetu i Wydziału, co wiązało się z pełnieniem wielu odpowiedzialnych funkcji, m.in. funkcji Dziekana WPIA UAM w latach 2002-2008.

Profesor Łukasz Pohl podkreślał także aktywność Jubilata na polu naukowym: wspominał m.in. o Jego członkostwie w radach naukowych licznych czasopism (zarówno krajowych, jak i zagranicznych), o założeniu i piastowaniu funkcji Prezesa Polskiego Towarzystwa Prawa Sportowego, o członkostwie w Komitecie Nauk Prawnych PAN. Wspominał także o Jego udziale w charakterze promotora bądź recenzenta w wielu przewodach doktorskich, habilitacyjnych i w postępowaniach o nadanie tytułu profesora. Omawiając zaś podejmowane przez prof. Szwarca zagadnienia naukowe, wskazał, iż Jego twórczość koncentrowała się i nadal koncentruje na trzech obszarach badawczych, mianowicie na problematyce szeroko pojętego prawa sportowego, prawno-karnych aspektach HIV i AIDS oraz na tzw. europeizacji prawa karnego.

Uwieńczeniem zasług naukowych i organizacyjno-dydaktycznych, zwłaszcza na polu rozwijania idei polsko-niemieckich studiów prawniczych, było otrzymanie przez Jubilata w 2007 r. doktoratu *honoris causa* na Uniwersytecie Europejskim Viadrina we Frankfurcie nad Odrą.

Po prof. Łukaszu Pohlu głos zabrał prof. UŁ dr hab. Witold Kulesza, który wygłosił laudację na cześć Jubilata, którego określił mianem „wybitnego przedstawiciela poznańskiej szkoły prawa karnego”, a jego twórczość jako „nieulegającą dewaluacji mimo upływu czasu i zmian stanu prawnego”. Podkreślił ogromną liczbę różnorodnych publikacji naukowych Jubilata, których pełen wykaz znaleźć można we *Wstępie* do wydanej w Polsce książki pamiątkowej. Profesor Witold Kulesza, z właściwą sobie erudycją podkreślił, iż w osobie prof. Szwarca zbiegły się trzy cechy: „niemiecka precyzja argumentacji, japońskie poczucie godności uczonego i polska wyobraźnia prawnicza”.

Kolejnym mówcą był prof. Jan C. Joerden, który laudację na cześć Jubilata wygłosił w języku niemieckim.

Po wygłoszeniu obu laudacji nadszedł moment wręczenia Jubilatowi przygotowanych dla Niego ksiąg pamiątkowych. Wyjątkowy charakter tejże uroczystości podkreślał fakt, iż Jubilatowi wręczone zostały aż dwie książki pamiątkowe: wydaną w Niemczech pod redakcją Jana C. Joerdena, Uwe Schefflera, Arndta Sinna i Gerharda Wolfa oraz wydaną w Polsce pod redakcją Łukasza Pohla. Wręczenia dokonali redaktorzy poszczególnych ksiąg.

Niemiecka księga pamiątkowa, opatrzona tytułem *Vergleichende Strafrechtswissenschaft*, obejmuje publikacje ponad 50 naukowców z wielu krajów, m.in. z Polski, Grecji, Japonii, Włoch, Austrii i Niemiec. Wykaz autorów opracowań zamieszczonych w tej księdze może być interpretowany niemal jako poczet współczesnych karnistów z całego świata.

Polska księga pamiątkowa, nosząca tytuł *Aktualne problemy prawa karnego*, jest równie imponująca, na jej treść bowiem złożyło się ponad 40 opracowań wybitnych polskich prawników z bardzo wielu polskich ośrodków naukowych.

W dalszej części uroczystości wygłoszone zostały przemówienia okolicznościowe.

Jako pierwszy zabrał głos Rektor UAM, prof. dr hab. Bronisław Marciniak. Rektor w imieniu władz rektorskich UAM złożył Jubilatowi najlepsze życzenia. Skierował pod Jego adresem wyrazy uznania wobec znakomitych i rozlicznych osiągnięć w pracy naukowej, organizacyjnej i kształceniu kadr oraz podziękowania za wieloletnią pracę na rzecz UAM, zwłaszcza w okresie pełnienia funkcji dziekańskich. Życzył Jubilatowi dalszych sukcesów na wszystkich polach twórczej działalności oraz długich lat życia w dobrym zdrowiu, szczęściu i pomyślności.

Kolejnym mówcą był prof. Rolland Wittman z Europejskiego Uniwersytetu Viadrina w Frankfurcie nad Odrą, który – co warto podkreślić – swoje przemówienie wygłosił w języku polskim. Profesor Roland Wittman wspominał okoliczności poznania Jubilata, przed około trzydziestu laty, jako stypendysty Fundacji im. Alexandra von Humboldta. Profesor wyraził słowa wdzięczności przede wszystkim za zaangażowanie Jubilata w dzieło tworzenia i organizacji studiów polsko-niemieckich na Uniwersytecie Europejskim Viadrina oraz polsko-niemiecko-japońskich kolokwium karnistycznych, a także życzył Mu dalszych, licznych sukcesów.

Następnie w imieniu Zarządu Województwa Wielkopolskiego głos zabrał Wicemarszałek Województwa Wielkopolskiego, Leszek Wojtasik, który w swoim wystąpieniu nie tylko złożył Jubilatowi życzenia i podkreślał jego zasługi, ale także zaakcentował rolę najbliższej rodziny wspierającej Jubilata w całym okresie jego aktywności zawodowej, wręczając przyniesiony bukiet kwiatów małżonce Jubilata, pani Halinie Szwarc.

Kolejnym mówcą był ks. prałat Jan Stanisławski, który przemówił w imieniu metropolity poznańskiego ks. abp. Stanisława Gądeckiego i życzył Jubilatowi satysfakcji z dotychczasowych osiągnięć naukowych oraz wielu twórczych działań w przyszłości.

Następnie w imieniu Rektora AWF w Poznaniu głos zabrał Prorektor, prof. dr hab. Stanisław Kowalik, który podkreślał zasługi Jubilata.

Ważną (i ostatnią) częścią uroczystości było wystąpienie dostojnego Jubilata. Prof. Andrzej J. Szwarc w swoim przemówieniu wyraził wielką wdzięczność wszystkim, którzy przyczynili się do zorganizowania uroczystości Jego Jubileuszu. W pierwszej kolejności podziękował redaktorom obu ksiąg pamiątkowych, wszystkim autorom zamieszczonych w księgach opracowań, wydawnictwom oraz instytucjom i osobom, które miały w tym swój udział, a także wszystkim gościom obecnym na uroczystości.

W dalszej części przemówienia Jubilat podkreślał podsumowujący i refleksyjny charakter swojego Jubileuszu. Wspominał nieżyjącego już ojca, również studenta poznańskiego Wydziału Prawa i członka istniejącej przed wojną, a obecnie reaktywowanej Korporacji Akademickiej Magna-Polonia. Szczególnym gościem uroczystości był 98-letni Zygfryd Kordus – kolega ojca Jubilata z czasów studenckich.

Jubilat opowiadał także o początkach swoich studiów, które zbiegły się z ważnymi wydarzeniami politycznymi w naszym kraju w 1956 r., wspominał wielkich, nieżyjących już profesorów Wydziału, przypominał budynki, w których odbywały się wówczas zajęcia dydaktyczne, a także lata pracy na WPiA UAM i kolejne etapy rozwoju swojej kariery naukowej.

Kończąc swoje wystąpienie, Jubilat wyraził gotowość do dalszej, wyężonej pracy, gdyż – jak powiedział – „żyje się tak długo, dopóki się pracuje”.

Maciej Szczepański

RUCHOME WARSZTATY SEKCJI KÓŁ NAUKOWYCH POLSKIEGO TOWARZYSTWA SOCJOLOGICZNEGO

Poznań, 6-7 marca 2009 r.

W dniach 6 i 7 marca 2009 r. w Instytucie Socjologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu odbyły się Ruchome Warsztaty Sekcji Kół Naukowych Polskiego Towarzystwa Socjologicznego, organizowane przez Koło Naukowe Studentów Socjologii. Warsztaty poświęcone były socjologii życia codziennego i badaniom nad kulturą materialną.

Ruchome Warsztaty są cyklicznie odbywającymi się spotkaniami studentów socjologii z całej Polski, których celem jest możliwość zaprezentowania specyfiki różnych ośrodków, a także integracja środowiska studenckiego. Pomysłodawcami Ruchomych Warsztatów są Maciej Frąckowiak (IS UAM) i Tomasz Kukołowicz (ISNS UW). Do tej pory odbyły się już warsztaty w Warszawie (poświęcone socjologii polityki), na Uniwersytecie Łódzkim (dotyczące metodologii badań socjologicznych), w Szczecinie (socjologia morska i socjologia miasta portowego), a także na UMCS w Lublinie (socjologia medycyny).

Na piąte już spotkanie z cyklu Ruchomych Warsztatów do Poznania przyjechali studenci z najważniejszych polskich ośrodków akademickich (UŁ, UMCS, UW, USz, UJ, UwB, a także – po raz pierwszy – z UMK). Z kadry naukowej UAM na warsztatach obecni byli: Prodziekan Wydziału Nauk Społecznych dr Remigiusz Ciesielski, Dyrektor Instytutu Socjologii prof. Rafał Drozdowski, którzy powitali przybyłych gości podczas oficjalnego otwarcia warsztatów, a także dr Iwona Przybył (zastępca Dyrektora Instytutu Socjologii), dr Agnieszka Figiel (opiekunka KNSS), dr Marek Nowak (członek Zarządu PTS), dr Jakub Isański (Przewodniczący Poznańskiego Oddziału PTS).

Pierwsza część wykładowa poświęcona była historii poznańskiej socjologii. Prof. Jan Włodarek opowiedział o przedwojennej historii socjologii w Poznaniu, sięgając do czasów Floriana Znanieckiego i wspominając początki powstania Polskiego Towarzystwa Socjologicznego. Dr Andrzej Przystalski, jako absolwent pierwszego rocznika, który ukończył studia socjologiczne na Instytucie Socjologii UAM (który w obecnym kształcie powstał w 1969 r.), podzielił się swoimi wspomnieniami z czasów studiowania, przybliżył także strukturę, w jakiej obecnie funkcjonuje Instytut.

Po historycznym wstępie rozpoczęła się właściwa część warsztatowa poświęcona socjologii życia codziennego. Warsztat poprowadzili: mgr Bogumiła Mateja, mgr Michał Podgórski oraz mgr Łukasz Rogowski. Uczestnicy zostali podzieleni na trzy grupy warsztatowe, z których każda udała się do innej części Poznania (Rynek Jeżycki, ul. Półwiejska, Stary Rynek). Każda z grup miała do wykonania trzy zadania: uwiecznić na fotografii miejską codzienność i niecodzienność, zarejestrować dźwięki miejskiej codzienności i niecodzienności, a także dokonać transformacji miejskiej codzienności w niecodzienność i na odwrót. Na podstawie zebranych w terenie materiałów każda z grup przygotowała prezentację, która stała się punktem wyjścia dalszych dyskusji i rozważań.

Wieczorem odbył się wykład prof. Rafała Drozdowskiego podsumowujący obszary badawcze socjologii życia codziennego, a także kreślący ogólne zagrożenia i perspektywy rozwoju tej dziedziny socjologii. Profesor zwracał uwagę na walory socjologii codzienności jako metodologicznego pomostu między dyscyplinami społecznymi, a także jej wkład w metodologiczne „dozbrojenie” socjologii. Socjologia codzienności wpisuje się swoimi zainteresowaniami w zmiany, które zaszły w procesie

globalizacji – przeniesieniem sprawstwa z państw i społeczeństw na podmioty. Poprzez badanie społecznych normalistów socjologia codzienności dowartościowuje szarego człowieka. Daleka jest jednak od potoczności – ma solidną podbudowę metodologiczną. Socjologia codziennością poprzez swoją orientację na szczegóły „odtotalnia” socjologię, jest też odpowiedzią na znużenie postmodernizmem – akceptowalną również przez „konserwatystów”. Krytyka socjologii codzienności skupia się przede wszystkim na zarzucie bagatelizowania przez tę dyscyplinę zachodzących przemian społecznych, a także na niemożności osiągnięcia przez nią apolityczności. Profesor zwrócił także uwagę na zagrożenia płynące z postrzegania socjologii codzienności jako nowej wersji etnocentryzmu poprzez jej stygmatyzowanie, folkloryzację i ocenianie rzeczywistości.

Drugi dzień warsztatów otworzył wykład prof. Marka Krajewskiego, wprowadzający w tematykę socjologii przedmiotu i badań nad kulturą materialną. Profesor rozpoczął wykład od zwrócenia uwagi na fakt, że zainteresowanie przedmiotem było podstawą tworzenia subdyscyplin humanistycznych, np. antropologii przedmiotu. Zwrot ku materialności wywołany został poprzez zauważenie problemu relacji między ludźmi i przedmiotami. Relacje te mają charakter symetryczny. Prof. Krajewski zaznaczył, że badania nad materialnością liczą już 30 lat. Przywołał przy tym nazwiska takich badaczy, jak: Anders, Mitchell, Kopytoff, Thomsen. Podczas wykładu zostały poruszone między innymi takie zagadnienia, jak używanie przedmiotów jako narzędzi, które definiują świat jako coś do zrobienia. Przedmioty mogą być także narzędziami komunikacji interpersonalnej, człowiek w kontakcie z przedmiotami nie tylko dowiaduje się kim jest, ale podlega także ich działaniu więziotwórczemu. W wykładzie zaznaczona została także możliwość jednostki do delegowania władzy, jaką posiada, na przedmioty. Pojawienie się nowych przedmiotów wytworzyło nowe dylematy – z pojawieniem się pistoletu powstała nowa alternatywa „strzelać – nie strzelać?”. Zwrócona została także uwaga na zagadnienie zacierania się granic między tym, co ludzkie i nieludzkie, między ludźmi i przedmiotami, które spowodowane zostało pojawieniem się obiektów antropocentrycznych.

Część warsztatową, opartą na wprowadzeniu prof. Marka Krajewskiego, poprowadzili: mgr Marta Skowrońska, mgr Filip Schmidt i mgr Marta Zawodna. Warsztatowicze w niewielkich grupach udali się do centrum miasta, aby tam wykonać fotografie przedmiotów wg następujących wytycznych: Co różnicuje relacje ustanowione wobec przedmiotów? Jakie przedmioty i w jaki sposób najbardziej stabilizują codzienność w różnych środowiskach i u różnych ludzi? Kto czuje się dobrze, a kto źle w otoczeniu określonych przedmiotów? Jak przedmioty łączą nas i dzielą na różnym poziomie społeczeństwa? Jak można rekonstruować życie społeczne dzięki przedmiotom? Po prezentacjach poszczególnych grup i dyskusji na temat wniosków wyciągniętych na podstawie zgromadzonych materiałów, nadszedł czas na podsumowanie warsztatów i pożegnanie gości.

Studenci, którzy przyjechali na warsztaty z różnych miast, mieli okazję nie tylko zapoznać się ze specyfiką socjologii życia codziennego i badań kultury materialnej, ale także poczuć klimat poznańskiego Instytutu Socjologii i zwiedzić miasto w dość niecodzienny sposób.

Poznańskie spotkanie po raz kolejny udowodniło, że studencka inicjatywa Ruchomych Warsztatów warta jest kontynuacji, gdyż stwarza nie tylko okazję do zapoznania się z nowymi obszarami socjologii oraz ze specjalistami z danej dziedziny, ale także do integracji środowiska studenckiego w ramach Sekcji Kół Naukowych PTS-u.

Ogromne podziękowania ze strony organizatorów należą się prelegentom, najmłodszej kadrze naukowej za poprowadzenie części warsztatowych, a także Dyrekcji Instytutu Socjologii za wsparcie idei i organizacji Ruchomych Warsztatów.

Agnieszka Szymańska